

Remissvar
Utbildningsdepartementet**Dnr**
U2025/00202

Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan (SOU 2025:8)

Sveriges Lärare har inbjudits att svara på rubricerad remiss. Förbundet yttrar sig kring de delar som har konsekvenser för förbundets medlemmar.

Övergripande synpunkter

Förbundet är överlag positivt till de förslag som presenterats i utredningen, förutsatt att det genomförs justeringar som kommenteras nedan under rubriken *Sveriges Lärares synpunkter och medskick*. Det måste dock poängteras att flera av de föreslagna förändringarna inte kommer att förbättra lärares arbetsmiljö om inte huvudmän och skolledningar tar sitt ansvar för verksamhetens organisation. Vårdnadshavare har, för att ta ett exempel, under lång tid vant sig vid att det är möjligt att utöva påtryckningar om hur undervisningen ska utformas för just deras barn. Inte sällan har dessa påtryckningar gett resultat och läraren har tvingats att försöka anpassa sig efter många olika önskemål. Detta försvinner inte i en hast bara på grund av en förändrad skrivning i styrdokumentet utan här måste huvudmän och skolledningar stödja lärarna med en organisation som skyddar lärarna.

I ett större perspektiv så är marknadiseringen av skolan ett bakomliggande problem då skolor konkurrerar om elever och det finns ett utbrett kundtänk visavi eleven. Det leder till att en rektor inte gärna ifrågasätter en vårdnadshavares önskemål då detta i förlängningen kan innebära att skolans rykte försämras och antalet sökande minskar eller att elever flyttar dit där de, eller deras vårdnadshavare, får som de vill.

Det finns i utredningen inslag av ett synsätt där man tänker sig att problem med trygghet och studiero inte skulle uppstå om lärarna var tillräckligt skickliga. Sveriges Lärare vänder sig med enfaset mot en sådan inställning. Undervisningens kvalitet är en faktor för skapandet av studiero, men undervisning är en kollektiv syssla och lärarna är starkt beroende av förutsättningar för undervisningen. Sveriges Lärare menar därför att det behövs nationella regleringar av ramfaktorerna för skolväsendet: grupp- och klasstorlekar, lärares undervisningstid samt planeringstid.

Sveriges Lärare tillstyrker att:

- Skollagen (SFS 2010:800) ska ange att undervisning både bestäms och leds av läraren.
- Skollagen ska ange att vårdnadshavare i begränsad omfattning ska erbjudas möjlighet till inflytande över sitt barns utbildning.
- Skollagen ska ange att läraren får visa ut en elev ur undervisningslokalen utan att först ha uppmanat eleven att ändra sitt uppförande när det är fråga om en allvarlig händelse där det förekommit hot eller våld eller kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier.

- Skollagen ska ändras så att dokumentationskravet för kvarsittningar och utvisningar tas bort.
- Skollagen ska ange att rektorn ska se till att det finns förutsättningar för skolans personal att vidta de tillfälliga och omedelbara åtgärder som krävs för att tillförsäkra elever och personal trygghet och studiero.
- Skollagen ska ändras så att det blir möjligt att tillfälligt placera elever inom eller utanför den egna skolenheten under längre tidsperioder än i dag.
- Begreppet mobbning bör definieras i skollagstiftningen.
- Ett nationellt centrum för skoltrygghet och mot mobbning bör inrättas.
- Skolförordningen och gymnasieförordningen ska definiera giltig respektive ogiltig frånvaro.
- Regeringen ska ge Skolverket i uppdrag att upprätta ett nationellt register om elevernas giltiga och ogiltiga skolfrånvaro.

Sveriges Lärare föreslår att:

- Skollagen ska få ett tillägg om huvudmannens ansvar för att säkerställa att det finns tillräckliga resurser, stöd och förutsättningar för det förebyggande arbetet för trygghet och studiero på varje skolenhet.
- Skollagen ska ange att huvudmannen ska se till att det finns tillräckliga resurser och förutsättningar för skolans personal att vidta de tillfälliga och omedelbara åtgärder som krävs för att tillförsäkra elever och personal trygghet och studiero.

Sveriges Lärare vill i övrigt framföra att:

- De ekonomiska konsekvenser som beräknas av utredningen, främst utifrån administrativa processer med olika planer och register, har förbundet inget att erinra mot. Beräkningarna är dock helt ofullständiga i relation till de verkliga behoven för att förbättra trygghet och studiero i svensk skola. Det som behövs är att lärares kärnuppdrag fredas, och att resurser tillförs. Det finns inga formuleringar i lagar eller förordningar eller planer som kommer förbi det faktum att skolan behöver tillföras resurser.
- Det behövs nationella regleringar av undervisningsgruppernas storlek. Forskning visar ett tydligt samband mellan för stora elevgrupper och bristande studiero. Regeringen borde fullfölja en bedömning från utredningen "Förstärkningsundervisning i skolan – En försöksverksamhet för fler behöriga elever" (SOU 2024:94) om att utreda en reglering av klasstorlekar i grundskolan, samt reglera gruppstorlekar i fritidshemmen.
- Det behövs nationella regleringar av lärares undervisningstid och planeringstid för att lärare ska ha tid att förbereda undervisning, vilket skapar bättre studiero.
- Elever som är i behov av särskilt stöd måste få det, och det måste även finnas tillgång till mer omfattande stödundervisning. Obalansen mellan elevers stödbehov och skolors resurser medför att behoven skjuts tillbaka in i klassrummet till läraren att hantera, vilket skapar en ohållbar klassrumssituation. När alla elever får det stöd de behöver och får de bästa förutsättningarna för att må bra i skolan ökar studieron för alla elever. Alla huvudmän måste bli skyldiga att säkerställa att alla skolor har en väl utbyggd elevhälsa, god tillgång till speciallärare, specialpedagoger, skolkuratorer, skolpsykologer och andra kompetenser.

- Det förebyggande arbetet för trygghet och studiero behöver integreras i det lagstadgade arbetsmiljöarbetet. Skolans huvudmän måste ta sitt ansvar för att ett förebyggande arbetsmiljöarbete bedrivs ute på skolorna, som identifierar och åtgärdar risker.
- Sveriges Lärare kräver en myndighetsallians mot skolvåld och en nationell samordnare. Våld och hot i skolan är ett akut samhällsproblem som kräver omedelbara och samordnade insatser. Skolan kan inte själva hantera dessa problem - det behövs ett nationellt ramverk för att med full kraft ta itu med problemet. Sveriges Lärare kräver en uttalad nollvision mot hot och våld i skolan.

Sveriges Lärares synpunkter och medskick

Nedan lämnar Sveriges Lärare synpunkter på enskilda förslag och bedömningar i betänkandet.

3.1 Säkerställa att rektorn arbetar aktivt och systematiskt med att upprätthålla trygghet och studiero

Sveriges Lärare har inga invändningar i sak mot förslaget att förtydliga i skollagen att rektorn har ansvar för att upprätthålla trygghet och studiero. Dock är det vår uppfattning att alla rektorer redan är medvetna om sitt ansvar för att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. När detta brister är det inte ansvarsregleringen som är otydlig utan förutsättningar och resurser som är otillräckliga.

Huvudmannen har därmed ett helt avgörande ansvar för att säkerställa att det finns rätt förutsättningar för att skapa trygghet och studiero på varje skolenhet. Utredningen föreslår att lägga till en formulering om rektors ansvar i 5 kap. 3 § skollagen: "Rektorn ska se till att upprätthålla trygghet och studiero i skolmiljön."

Sveriges Lärare föreslår att det i samma paragraf förs in ett tillägg om huvudmannens ansvar för att säkerställa att det arbetet får rätt förutsättningar: "Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero, *samt säkerställa att det finns tillräckliga resurser, stöd och förutsättningar för detta arbete på varje skolenhet.*"

3.2 Säkerställa att läraren kan fokusera på att undervisa utan onödiga hinder

Sveriges Lärare är positiva till utredningens förslag i denna del. Förbundet anser att det är en nödvändig markering att det skrivs in i skollagen att undervisningen både bestäms och leds av lärare, samt att vårdnadshavare i begränsad omfattning ska erbjudas möjlighet till inflytande över sitt barns utbildning. I dagsläget utsätts många lärare för orimliga krav och otillbörlig påverkan, inte minst av vårdnadshavare. I förbundets undersökning om kundservice framkommer det att majoriteten av både vårdnadshavare och lärare upplever att det är otydligt vad vårdnadshavare ska få påverka i skolan¹.

Lärare värnar självklart att det finns en god relation med vårdnadshavare och de tar gärna del av elevernas synpunkter. Men det måste vara lärarprofessionens bedömning av vad som är god undervisning som väger tyngst. Lärarna har både en gedigen utbildning och en yrkesetik att förhålla sig till. Undervisningen kan inte styras av individuella önskemål utan måste grunda sig i professionella övervägningar och där är det lärarna som är experter.

¹ Sveriges Lärare (2023) Skolan: kunskap eller kundservice? - Så upplever lärare orimliga krav och påverkan på undervisning och betygssättning.

Förbundet välkomnar även att Skolverket får i uppdrag att ta fram stödmaterial och en juridisk vägledning kommunikation med vårdnadshavare. Ett sådant material kan tydliggöra var ansvaret ligger för att minska missförstånd och skapa trygghet för både lärare och vårdnadshavare.

3.3 Möjliggöra för lärare att hantera mindre men frekventa ordningsstörningar på ett mer effektivt sätt

Sveriges Lärare är positiva till förslag som innebär att lärare får en bredare verktygslåda av möjliga åtgärder att tillgå. Förslaget att ta bort kravet på en tillrättavisning före utvisning ur klassrummet vid allvarigare händelser tillstyrks därför. Förbundet vill dock framföra att det är en åtgärd som ingen lärare tar till lättvindigt. Att bygga förtroendefulla relationer till elever är en central del av lärarrollen och lärares yrkesetik, och varje lärare vill givetvis ge en tillrättavisning och se ett ändrat beteende hos eleven hellre än att direkt utvisa eleven ur klassrummet. Vid oacceptabla händelser så är det ändå rimligt att läraren ska kunna utvisa eleven direkt.

Sveriges Lärare tillstyrker även förslaget om att ta bort dokumentationskravet för kvarsittning och utvisning. Lärares dokumentationsbörda är ett stort problem för arbetsbelastning och arbetsglädje. Om det här enskilda förslaget ses i sitt sammanhang, så är det dock sannolikt att lärare oftast kommer välja att dokumentera dessa disciplinära åtgärder ändå. Dels för att gardera sig mot möjliga anmälningar, och dels för att kunna redovisa sin användning av disciplinära åtgärder för rektor. Utredningens förslag om att inskräpa rektorns ansvar för trygghet och studiero kommer sannolikt leda till att rektor kommer kräva att lärare dokumenterar disciplinära åtgärder för att ha översikt och kunna följa upp. Ett lättat regelverk om dokumentation kan leda till att lärare gör en professionell anteckning i stället för en mer tidskrävande dokumentation. Förslaget innebär då ändå en liten förbättring och tillstyrks därför.

Sveriges Lärare tillstyrker förslaget om att skollagen ska ange att rektor ska se till att det finns förutsättningar för skolans personal att vidta de tillfälliga och omedelbara åtgärder som krävs för att tillförsäkra elever och personal trygghet och studiero. Återigen så vill förbundet dock lyfta ansvaret till huvudmannanivån. Rektorer och lärare är väl medvetna om skolans tillsynsansvar över eleverna. I en nyligen genomförd medlemsundersökning, där resultaten inte redovisats ännu, svarar mer än hälften av lärarna att de sällan eller aldrig kan utvisa en elev som stör, just på grund av tillsynsansvaret som de då inte kan upprätthålla. Problemet är att skolan inte får tillräckliga resurser för detta ansvar. Skärpta lagformuleringar om rektors ansvar kommer tyvärr inte leda till att en rektor i praktiken får någon ökad möjlighet att fullgöra det ansvaret. Sveriges Lärare föreslår därför ett motsvarande tillägg i skollagen som ska ange att huvudmannen ska se till att det finns tillräckliga resurser och förutsättningar för skolans personal att vidta de tillfälliga och omedelbara åtgärder som krävs för att tillförsäkra elever och personal trygghet och studiero.

I en annan utredning som nyligen lämnat sitt betänkande, "Tid för undervisningsuppdraget" (SOU 2025:26), beskrivs förskolan och skolan som kraftigt underbemannade verksamheter där det finns många viktiga och nödvändiga administrativa, praktiska och elevsociala arbetsuppgifter som det inte finns personal för. Den utredningen konstaterar att skolan har ett uppdrag som är större än lärarnas undervisningsuppdrag, och lämnar en bedömning om att huvudmännen behöver skapa förutsättningar för rektorer att kunna organisera förskole- och skolenheter utifrån en infrastruktur med nödvändiga kringfunktioner för administrativt, praktiskt och elevsocialt arbete. Samma resonemang är giltigt för denna fråga om skolans tillsynsansvar.

Även i föreliggande betänkande konstaterar utredningen att "Skolans uppdrag är ibland större än lärarnas uppdrag och då kan det behövas personal dels för att avlasta lärare, dels för att

kunna erbjuda ett stöd till elever som inte primärt ligger inom lärarens uppdrag”, men resonerandet utmynnar i ett förslag om att skärpa rektors ansvar och framhåller att ”Tanken är dock inte att bestämmelsen ska ses som ett nytt krav på att anställa mer personal, även om detta naturligtvis kan vara påkallat på en del skolenheter.” De flesta av Sveriges lärare skulle instämma i verklighetsbeskrivningen av en kraftigt underbemannad organisation och nödvändigheten av att huvudmännen ska skapa förutsättningar, snarare än i att rektorer och all skolpersonal ska pressas att trolla mer med knäna. I förlängningen är det staten som måste ha huvudansvaret för skolan för att kunna garantera dess likvärdighet och finansiering, och att alla elever får det stöd de har rätt till.

Sveriges Lärare tillstyrker förslaget om att regeringen ska ge Skolverket i uppdrag att komplettera befintliga stödmaterial om hur skolpersonal kan agera i akuta situationer, men vill framföra ett önskemål om att det inte endast ska bestå av ett skriftligt stödmaterial. Ett diskussionsunderlag med filmer och interaktiva moment skulle bli mer uppskattat. Det ligger i sakens natur att dessa akuta situationer inte har en given lösning. Vilka dilemman en lärare kan ställas inför, och vilka möjliga lösningar eller insatser som finns att tillgå, kommer variera stort mellan olika skolor. En skrivbordsprodukt är därför inte något som lärare är betjänta av, men ett material som stimulerar lokala diskussioner och ger stöd och råd med olika förslag på arbetssätt kan vara ett gott bidrag i dessa komplexa frågor.

3.4 Åstadkomma en varaktigt förbättrad trygghet och studiero med hjälp av skolregler

Sveriges Lärare tror inte att förslaget om att ändra begreppet ordningsregler till skolregler kommer ha någon stor verkan, och är inte övertygade om utredningens argument om att denna namnändring tydligt signalerar en bättre ordning om reglernas innehåll och arbetet med reglerna. Skollagen är redan idag mycket tydlig i att rektor ska besluta om ordningsregler, att eleverna ska få vara delaktiga i att utarbeta eller omarbeta reglerna, samt att skolan regelbundet ska följa upp reglerna och deras efterlevnad.

Förbundet noterar att utredningen har tagit intryck av Sveriges Lärares synpunkter till utredningen om att en *konsekvenstrappa*, som till exempel styr vilken åtgärd som ska följas av en viss regelöverträdelse eller efter ett visst antal regelöverträdelser, inte är ett fruktbart sätt att strukturera arbetet med trygghet och studiero. Läraren måste själv kunna välja åtgärder vid regelöverträdelser i klassrummet eftersom det ligger i lärares professionella kunnande att göra. Möjliga åtgärder och insatser bör vara en verktygslåda snarare än en trappa, och det är lärares bedömning av situationen som måste avgöra vilken åtgärd som har bäst förutsättningar att bidra till en förbättring. Förbundet välkomnar således att utredningen väljer att föreslå att skolreglerna ska innehålla en *konsekvensplan* och inte *konsekvenstrappa*, vilket är en mer träffsäker och flexibel struktur med större respekt för lärares autonomi och den enskilda situationen.

3.5 Använda förväntansdokument som ett verktyg i arbetet med trygghet och studiero

Utredningen föreslår att det ska finnas ett förväntansdokument på varje skolenhet som ska innehålla en påminnelse om vårdnadshavares ansvar för en god fostran enligt 6 kap. föräldrabalken. Utredningen föreslår även att Skolverket ska ges i uppdrag att se över mallar för förväntansdokument.

Sveriges Lärare håller med utredningen om att vårdnadshavare behöver en utökad förståelse för vad som är skolans uppdrag respektive vårdnadshavarens ansvar. Detta skulle kunna göras genom ett förväntansdokument. Förbundet är dock tveksamma till om de vårdnadshavare som

mest behöver det verkligen nås av ett förväntansdokument. I en ej ännu publicerad undersökning svarar majoriteten av lärarna att de redan har förväntansdokument vilket stärker vår tes. Dock ser förbundet inte att ett förväntansdokument skadar.

Man behöver även ställa sig frågan om det finns en risk för ökad dokumentationsbörda på grund av hanteringen av förväntansdokument samt vem som ansvar för att informera vårdnadshavare om det. En annan fråga rör underskrift. Enligt utredningen kan ett förväntansdokument med ett krav på en underskrift utgöra ett användbart verktyg i de fall då vårdnadshavare varken samverkar eller dyker upp på föräldramöten. Frågan blir då vem ska ansvara för detta? Är det ytterligare en arbetsuppgift som läggs på lärarna? Vad händer om vårdnadshavare vägrar signera? Alla dessa frågor behöver undersökas vidare innan det kan bli ett obligatoriskt krav.

Sammanfattningsvis är dock Sveriges Lärare positiva till förslaget eftersom det i nuläget finns oklarheter kring vad vårdnadshavare ska få påverka och detta skapar konflikter och arbetsmiljöproblem.

4.1 Skapa bättre förutsättningar att vidta åtgärder när en elev allvarligt stör andra elevers trygghet och studiero

Sveriges Lärare är delvis positiva till utredningens förslag om att öka möjligheterna för att vidta åtgärder när en elev allvarligt stör andra elevers trygghet och studiero. Förbundet kan dock se vissa problem med hur de ska fungera i praktiken. I dagsläget finns det olika stora behov av akutskolor. Det innebär att det i stora kommuner kan finnas brist på plats medan det i små kommuner är akutskolor som står tomma. Förbundet anser därför att akutskolor ska bedrivas på statlig nivå. Staten skulle kunna ta ansvaret för att tillhandahålla och driva de akutskolor som behövs, förslagsvis i varje län. Det större upptagningsområdet skulle göra det lättare att avpassa organisationen även till mindre kommuners mer sporadiska behov.

Akutskolorna ska, som namnet antyder, i första hand ses som en akut åtgärd. Lika viktigt är förebyggande insatser i form av till exempel resursskolor och stödpersonal i vanliga skolor. Där brister det tyvärr ofta i dag, vilket leder till att behovet av akutskolor blir större än det annars skulle behöva vara. Flertalet kommuner har de senaste åren har skurit ner resurserna till skolan, vilket i sin tur reser den än större frågan om behovet av ett statligt huvudansvar för skolans finansiering.

Det förebyggande arbetet är även viktigt när det kommer till avstängningar. Elever som är i behov av särskilt stöd måste få det, det måste finnas en väl utbyggd elevhälsa och elever som har behov av att undervisas i mindre grupper behöver få det. Det är även viktigt att det finns stödpersonal som tar hand om eleverna emellan lektionerna men även är med på lektionerna om det finns ett sådant behov. Lärare, elever och annan personal ska självklart aldrig utsättas för hot och våld. Därför kan det vara nödvändigt med en avstängning i det akuta läget. Sveriges Lärare är dock av den åsikten att mycket av det hot och våld som sker på skolorna skulle kunna förebyggas om skolorna får mer resurser. I en ännu ej publicerad medlemsundersökning rapporterar lärarna att förekomsten av hot och våld i skolorna har ökat i och med nedskärningarna av skolans resurser.

4.3 Säkerställa nolltolerans mot trakasserier, kränkande behandling och mobbning i skolan

Sveriges Lärare tillstyrker utredningens bedömningar i denna del – att begreppet mobbning bör definieras i skollagstiftningen samt att ett nationellt centrum för skoltrygghet och mot mobbning bör inrättas.

Skollagen stadgar redan idag att skolan måste förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling. Kränkande behandling innebär något som kränker en elevs värdighet, utan att nödvändigtvis ha bäring på någon av diskrimineringsgrunderna i diskrimineringslagen. Det som särskiljer mobbning enligt forskning, och i den möjliga definition som skisseras av utredningen, är att mobbning sker vid upprepade tillfällen samt karaktäriseras av att den utsatta eleven är i någon form av maktunderläge i relation till den eller de elever som begår handlingarna. Det innebär därför en ännu större utsatthet och hjälplöshet än vid en enskild kränkande händelse. Forskning visar att mobbning kan orsaka fysiska, sociala och psykologiska skador för den eller de som utsätts, kan orsaka ökad skolfrånvaro, och även negativt påverka den bredare skolgemenskapen. Utredningen menar därför att det är angeläget att mobbning ska definieras i skollagen.

Enligt dagens regelverk om kränkande behandling krävs ett omfattande administrativt arbete med att dokumentera varje upplevd kränkning. Sveriges Lärare instämmer i att denna reglering är tungrodd och kan ta tid från det förebyggande och operativa arbetet. Förbundet välkomnar därför förslaget om vissa lättnader i regelverket som styr arbetet mot kränkande behandling i en annan utredning som nyligen lämnat sitt betänkande, "Tid för undervisningsuppdraget" (SOU 2025:26), och att dessa två utredningar har samspelade bedömningar inom detta område. Förbundet konstaterar även att mobbning, definierat som upprepade händelser där det finns en maktobalans, är mer möjligt att förebygga, motverka och upptäcka på ett systematiskt sätt än enstaka händelser som kan inträffa.

Sveriges Lärare instämmer i utredningens kommentar att det kan finnas en motsättning mellan att skolorna idag har ett krav på att göra elever och vårdnadshavare delaktiga i arbetet med en plan mot kränkande behandling, samtidigt som arbetet ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Förbundet delar även bedömningen att arbetet mot alla former av trakasserier, kränkande behandling och mobbning inte ska vara en separat process, utan ska integreras i skolans värdegrundsarbete, och som en del av det systematiska kvalitetsarbetet.

Sveriges Lärare tillstyrker utredningens bedömning om att det bör inrättas ett nationellt centrum för skoltrygghet och mot mobbning. Det är mycket angeläget att identifiera och sprida effektiva metoder, speciellt eftersom det behövs starkare vetenskaplig grund om förebyggande av mobbing i den svenska skolkontexten. Förbundet välkomnar utredningens resonemang om värdet av ett auktoritativt snarare än auktoritärt förhållningssätt. Det behöver finnas ett tydligt ledarskap från skolans professioner, och höga, positiva förväntningar på eleverna, men samtidigt ska stöttande relationer prioriteras. Att främja goda kamratrelationer och förtroendefulla relationer mellan vuxna och barn i skolan främjar även kunskapsutvecklingen. I detta sammanhang vill förbundet även betona fritidshemmens roll och värdet av strukturerad rastverksamhet för trygghetsarbetet i skolan. Lärare i fritidshem har en unik kompetens för att stötta både elevernas individuella utveckling, intressen och initiativ, och att arbeta med gruppens utveckling, kamratrelationer och demokratiska värderingar.

5.1 Definiera giltig och ogiltig frånvaro

Sveriges Lärare tillstyrker förslaget att skolförordningen och gymnasieförordningen ska definiera giltig respektive ogiltig frånvaro. En tydligare reglering kan innebära ökad rättssäkerhet för elever, och en mer rättssäker tillsyn av Skolinspektionen över hur huvudmännen tar ansvar för elevernas närvaro i skolan. Eftersom tolkning och inrapportering av frånvaro kan få stor betydelse för eleverna, framförallt för gymnasieelevers CSN-bidrag, så är ett tydligt och förutsägbart regelverk positivt för att minska risken för konflikter om tolkningar.

5.2 Samla in och publicera uppgifter om frånvaro

Sveriges Lärare tillstyrker förslaget om att regeringen ska ge Skolverket i uppdrag att upprätta ett nationellt register om elevernas giltiga och ogiltiga skolfrånvaro. Förbundet är positivt till ett nationellt IT-system för hantering av nödvändig inrapportering och administration. Ett gemensamt system är att föredra över att varje huvudman skapar ett eget system som ökar utmaningar med interoperabilitet mellan olika digitala system. Skolorna skulle behöva ett system där man enkelt kan föra in data och ta ut statistik, som kan minska dokumentationsbördan för lärare. I ljuset av problemen med plattformen för digitala nationella prov är det ytterst viktigt att ett nytt system noggrant kravställs och testas för att säkerställa att det klarar av sin uppgift på ett effektivt, rättssäkert och smidigt sätt innan skolorna lägger någon tid på att anpassa sig till det nya systemet eller börjar föra in någon information, speciellt känslig information.

5.3 Förebygga och åtgärda frånvaro på lokal nivå

Enligt Sveriges Lärare räcker det inte med att se över stödmaterial om att förebygga och åtgärda frånvaro. Det som verkligen behövs i skolorna är resurser för att ta hand om elever som av olika anledningar har långvarig frånvaro. Det är viktigt att komma ihåg att skolan inte är en fabrik. Alla elever mår inte bra av att vara i klassrum med 25–30 andra elever. Det behöver därför finnas möjlighet att elever erbjuds att de helt eller delvis undervisas i mindre undervisningsgrupper. Det är även viktigt att de elever som är i behov av särskilt stöd får det. Som det ser ut i dagsläget är det allt för många elever som inte får det stöd som de lagligen har rätt i. Skolsociala team kan vara en positiv faktor, men verkligheten idag är att de stora neddragningarna i skolan har medfört att stödpersonal dras in. Brist på stöd till elever och minskad stödpersonal bidrar till elevers skolfrånvaro.

Ekonomiska konsekvenser

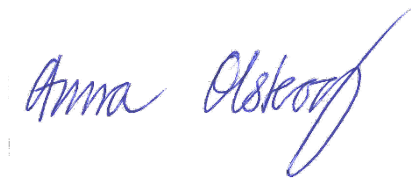
De förslag som utredningen bedömer kommer medföra kostnader för skolhuvudmän är mestadels administrativa processer: framtagande av konsekvensplan och förväntansdokument vid varje skolenhet, framtagande av en plan för elevens återgång i utbildning efter en avstängning, inrapportering av frånvarouppgifter och Skolverkets upprättande av ett nationellt frånvaroregister. Den enda typen av beräknade kostnader som har koppling till faktisk undervisning eller elevsocialt arbete är beräknade kostnader för ”förlängd tid för vissa disciplinära åtgärder”, då en kommun kan få dubbla utbildningskostnader om en elev är placerad på t.ex. en akutskola, vilket föreslås bli möjligt för längre tidsperioder och då medför större sammanlagda kostnader.

Utredningen föreslår att dessa ökade kostnader ska finansieras genom att statsbidragen för stärkt kunskapsutveckling, skolsociala team, akutskolor samt lärarassistenter minskas och att medel istället tillförs via Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner. Sveriges Lärare menar att en sådan omfördelning av statens bidrag till skolväsendet inte kan kallas för en satsning. Statsbidraget för stärkt kunskapsutveckling används av många huvudmän för att anställa elevassistenter och annan stödpersonal. Att ta pengar därifrån blir därför ett nollsummespel i kalkylarken, och riskerar att få en negativ effekt ute på skolorna. Det som behövs är att lärares kärnuppdrag fredas, och att resurser tillförs för att anställa stödpersonal som kan avlasta lärare, stötta elever i behov av stöd, samt fokusera på elevsocialt arbete och tillsynsansvaret. Det finns inga formuleringar i lagar eller förordningar eller planer som kommer förbi det faktum att skolan behöver tillföras resurser.

Sveriges Lärares avslutande synpunkter

Sveriges Lärare vill avslutningsvis uttrycka den oro våra medlemmar känner i dessa tider av omfattande nedskärningar i landets kommuner, då elever som behöver stöd i allt mindre utsträckning kommer att få det. Psykisk ohälsa och otrygghet riskerar att inte upptäckas i tid, då pressen och arbetsbelastningen ökar på lärare och skolpersonal, samt att inga insatser för att förebygga och vårda finns att tillgå. Ett framgångsrikt förebyggande arbete för både individ och samhälle är helt beroende av att förutsättningarna för det finns på plats. Skolans problem idag är inte avsaknaden av lagar och regler utan bristen på tillräckliga resurser.

Stockholm den 8 maj 2025
Sveriges Lärare

Anna Olskog

Förbundsordförande

Elvira Köhler

Utredare

Veronika Fridlund

Utredare